

HOLTI MÁRIA KÉT NOVELLÁJA

LÓRI, A MACSKA

A képlet végtelenül egyszerűnek látszott, olyan egyszerű történetnek, amelyet vonaton szoktak egymásnak mesélgetni ismeretlen emberek két-három megálló között. Igaz, az egyik újság is hírt adott az esetről a *Vegyes rovatban*, egészen röviden ugyan, de abból a három és fél sorból még annyi sem derült ki, mint a nyomozati anyagból. Ha volt egyáltalán nyomozati anyag, hiszen minden olyan világosnak látszott, annyira egyszerűnek, hogy egy jobb nyomozónak ez az eset már nem is látszhatott ügynek.

Özvegy Rittinger Aladárné (68) született Halász Margit a Svetozar Marković utca száznegyvenötből minden jel szerint öngyilkosságot követett el, leugrott a járdára harmadik emeleti szoba-konyhaspájzos lakásának az ablakából. Amikor az illetékesek a belülről bezárt lakás ajtaját felfeszítették, a lakásban minden rendben levőnek látszott. Sehol mosatlan edény, a kilincs frissen szidrozva, a nyávogó macskának több napra előkészített halpástétom (már éppen savanyodásnak indult), egy lábasban tej, víz egy kis tányérkában.

Az asztalon egy felbontatlan levél feküdt, kissé parkinsonos kézírással címezve (de hibátlanul), feladó nélkül. Nagy hirtelenjében előkerült egy barátnő is, aki felindultan elmondta, hogy tudomása szerint özvegy Rittinger Aladárné halálosan szerelmes volt egy színházi kulisszatologatóba (ő végezte a színházból az asztalosmunkákat is), de akivel már vagy harminc éve nem találkozott, az asszony valami bagatell ügyből kifolyólag. A barátnő szerint jó adag féltékenység is volt (vagy lehetett) a dologban.

Rittingerné több mint harminc éve élt egyedül, a lakók állítása szerint. Arra, hogy látogatta-e valaki, senki sem emlékezett közülük, a postás se csengetett túl gyakran az asszony ajtaján, kivéve ha valami utalványról, számláról, prospektusról volt szó. (Azokat is általában a levelesládába dobták, egyszerű csengetés után.) Férje halála óta az

asszony nyomorult nyugdíjából élt, körülbelül tíz esztendeje. A lakók ritkán látták Rittingernét elmenni. Néha ugyan megjelent a gangon a legközelebbi szomszédok állítása szerint, ha a macskáját hívta. (Lóri, a fene a pofád, gyere már haza!) A lakóknak általában előre köszönt, még a gyerekeknek is, akik mindig kinevették egy kicsit, mert télenyáron horgolt kalapot és kesztyűt hordott.

Körülbelül ennyi a tényállás. Az egyik nyomozó idült depresszióra gyanakodott, de aztán egy rövid telefon a szomszédból a kerületi ambulanciára elosztatta ezt a feltevést is. Miután a helyszínelők átkutatták a lakást, az egyik szobákban a hálóingek alatt egy paksaméta levelet találtak, özvegy Rittingerné keze írásával, de címezetlenül. Mintha valamennyi levél ugyanannak a férfinak szólt volna; kivétel nélkül mind szerelmes levél volt. Csak a levelek stílusa változott itt-ott: hol virágnyelvű enyelgés, hol szitkozódás a kegyetlen sors miatt. Talán a Vegyes rovat hatására előkerült néhány távoli rokon is, de vallomásuk egyenlő volt a semmivel. Kicsit mintha csodabogárnak tartották volna özvegy Rittinger Aladárnét, ennél többet nem lehetett kihúzni belőlük.

Mihelyt az ajtót felfeszítették, Lóri, a macska azonnal eltűnt: az állatból csak a talpa nyoma maradt az asztalon fekvő levél borítékján, de ez már nem került be a jegyzőkönyvbe. Talán még ha ismeretlen ember ujjlenyomata lett volna, de hát erről szó sem volt. A nyomozók gyorsan végeztek, már éppen az aktatáskájukat csatolgatták elmenőben, amikor egyikük azt javasolta, bontsák fel a borítékot. A nyomozó jó ösztönrel a színházi asztalosra gyanakodott mint feladóra, de csalódtak, mert a levél végén csak egy monogram szerepelt (D.): a barátnő szerint – aki nem volt egészen biztos az illető keresztnévében – ez a monogram jelenthetett vezetéknevet is. Még ugyanazon a napon – kissé később – a nyomozók kiszálltak a színházhoz is, ahol emlékeztek ugyan egy különc asztalosra, de az illető – mint mondták – már vagy tíz éve kivándorolt Kanadába. A levelet pedig a városban adták fel. Se elejük, se végük nem volt a találgatásoknak, a hálóingek alatt talált levélpaksamétából sem derült ki semmilyen név, Rittingerné egyszerűen csak szerelmemnek szólította az illetőt. S hogy a szaltó mortále váratlanul következett be, arra utalt az éjjeliszekrényen talált éppen megkezdett horgolás is; a barátnő szerint terítő a fekete-fehér televízióra. A rejtély kulcsa tehát a váratlan levél lehetett, de abból sem derült ki semmi. Általában a kellemes időjárásról szólt, majd mentegetőzés következett a hosszú hallgatás miatt. Aláírás: D.

Az egyik nyomozó éppen a zárat javítgatta, hogy lezárják maguk

után a lakást, amikor felkiáltott. Megvan! – kiabálta. – Rittingerné abban a boldog tudatban akart meghalni, hogy a színházi asztalos írt, ezért, védekezésképpen egy esetleges csalódás miatt, nem bontotta fel a levelet. A sorsot akarta kijátszani – mondta még nagy malíciával a nyomozó. Hosszas hümmögés kísérte a bejelentést a nyomozók részéről hozzájuk csatlakozott a barátnő is. Időközben Lóri is visszatért, és lecövekelte magát a gang korlátján, három emelettel az udvar felett. Boldog elégedettség ült a pofáján, talán azért, mert nem idézhették meg koronatanúnak. Lóri még az ajtó lepecsételése előtt besurrant a lakásba, és boldogan dorombolva rátelepedett Rittingerné megkezdett horgolására. Szerencsétlenségére már senki nem vette észre; a sperhaknival lezárt ajtóban idegesen recsegett a zár. Lóri malíciózus képén mintha üzenet ült volna, valami olyasmi, hogy ha valaki, hát ő ért az illúziók hatalmához.

DÁNIEL

Hiába is tagadnám, abban az évben rengeteg dolog történt velem és körülöttem. De inkább körülöttem, mint velem, mert nem voltak azok azért annyira égrengető dolgok. A történésekre akkor aligha figyeltem oda, tele volt a házunk ilyen és olyan rokonokkal, akik csak úgy egy félórácskára néztek be, ha már felénk jártak, aztán a végén hetek lettek egyes látogatásokból. Bandi bátyám látogatásából pedig egyenesen hónapok.

Ha jól emlékszem, éppen abban az esztendőben követtem el első és utolsó öngyilkosságom: Werther-ügy, csak fordítva. Így, utólag, nem kell nagyon komolyan venni a dolgot, mert én azért biztosra mentem. Beszedtem vagy fél marék, már felirat nélkül hentergő gyógyszert, olyant, amiből a világ minden fiókjában akad garmadával. Aztán vártam a következményeket; Gyurka visszatért, de már engem nem érdekelt egy csepp sem. Déjà vu. Természetesen búcsúlevelet sem hagytam hátra, annyira biztosra vettem a megmenekülésem, és a továbbiakban Gyurkának még a köszönését sem fogadtam. Én magam egy sima gyomormosással megúsztam a kirándulást, sőt azt is elértem, hogy az enyéim sokkal figyelmesebbek lettek hozzám. Szerencsére nem tartott soká ez a fejezet sem, ellenkezőleg, az új lappal életkedvem ismét fellángolt. Igyekeztem elfoglalni magam, lévén tizenöt éves: minden elképzelhető kurzusra, tanfolyamra beiratkoztam, és gyűjtöttem mindent, mint egy hörcsög, mintha a világból egyetlen hatalmas komputerrendszert akartam volna kialakítani, egy milliárd kis rendszerből összeálló nagyobb rendszert. Elhatároz-

tam, hogy Gyurka miatt soha nem fogok férjhez menni, ellenben felkutatom az összes boldogtalan gyereket, és szóval, furulyaszóval fogom őket tartani, a szomorúbbját sürgősen megtanítom nevetni. Nevetni, olyan hangosan, hogy azután azt mindenki hallja.

Akkoriban a legtöbb színt Dániel hozta az életembe. Dániel volt a városka teddide-teddodája, aki főként favágásban szakosította magát. Abban az esztendőben valaki elhíresztelte, hogy rekord mogyorótermés volt, tehát a tél hosszú és hideg lesz. Talán még pünkösdkor is tüzelni kell majd. Jöjjön hát a Dániel, mondta apám, és én szörnyülködve hallottam egy deres októberi hajnalon, ahogy a szekéroidalt leemelve lezúdították a pincelejárat előtt a rengeteg fát. Sírtam, mintha disznóölés lett volna, holott az erdőt sirattam, függetlenül attól, hogy imádtam a jó kályhameleget.

Akkoriban állíthatott be hozzánk Bandi bátyám is, aki éppen a disszertációján dolgozott, szabad idejében pedig verseket írt. Ami a Dániellel való barátságom illeti – lehetett vagy huszonöt éves –, elég gyorsan megkötődött. Engem ugrasztott a kovácshoz naponta, kikalapálandó a fejszét. Kicsit elbeszélgettünk olyankor Dániellel, mert Dániel mindenre kíváncsi volt. Főként Bandi bátyám érdekelte, aki még a köszönését sem fogadta, egyszerűen átnézett rajta.

Pedig biztosan köszönt, füllentettem, csak hát ő is olyan halk hangú, mint a versei. Nem tudom, miért, egy árva szót sem olvastam addig tőle, de azért megvédtem, mint általában mindenkit. Ez még a hóhért is megvédené, mondta apám többször is, legfeljebb azzal érvelne, hogy a jóember parancsra teszi, amit tesz.

Aztán egyszer anyám behívta a konyhára Dánielt, mert eszébe jutott, hogy annak is jól jönne egy meleg kanál a gyomrában. Anyámék akkor már befejezték az évést, én szépen újra megterítettem, és magunkra maradtunk Dániellel. Én mint felszolgáló személyzet, Dániel pedig mint az olyan vendég, aki kénytelen elviselni az anyáskodó gondoskodást. Már a túrós tésztánál tarthatunk, amikor Dániel megkérdezte, mi lehet az, amit Bandi bátyám még az utcán járkáltában is írogat. Írja a verseit, mondtam. Dániel megkért, ha lehetséges, szerezzek a versekből néhányat, nagyon kíváncsi „ennek az embernek” az irományaira. Nem kellett sokáig kérlelnie; Bandi bátyám egyik hosszas távolléte alatt a holmija köz beletúrta az írásokba, és találomra, mint a kézi húzású sorsjegyeknél, kihúztam egy lapot. A lap közepe fekete tussal volt teleírva, körben a papír fehér passepartout-ja. Dániel aznap már a második sörénél tarthatott, s míg itta, láttam a szája mozgásán, hogy skandálja, illetve skandálná a verset. Jó idő elteltével megkérdeztem: na, milyen? Dániel nem volt

éppen beszédes kedvében. Hát – mondta –, olyan. Igen, de milyen? – Amilyennek képzeltem. Sehol egyetlen szál jambikus sor. – Aztán felnevetett, és még hozzátette: Ez is megéri a pénzét. – Hozzak talán egy másik verset? – kérdeztem. – A világért se – döcögött Dániel, s közben úgy ette a tészta, mintha spagetti lett volna.

Dániel előtt ott volt még a fél november. Szombaton szépen leköszönt, én pedig belemerültem a helyi lap irodalmi rovatának az olvasásába. Bandi bátyám egy tárcanovellája volt benne, szépen illusztrálva, a címe: Dániel.

Reszkettem még a gondolattól is, hogy Dániel kezébe kerülhet az írás. De erről szó sem lehetett: Dániel minden szabad idejét mozikban töltötte. Aztán egyszer, nagy sokára, hosszú évek múltán (sőt, évtizedek) találkoztam vele. Dániellel. Az évek őt is megviselték, külsőleg, csak az arckifejezése maradt ugyanaz, de belülről, azt hiszem, egy jottányit sem változott. Viharosan kezét ráztunk, aztán megkérdeztem, szerinte milyen volt a film. Mozartból Woody Allent csináltak, mondta, és úgy nevetett, hogy az egész kifelé áradó közönség bennünket bámult. Még mindig ugyanaz, a kézzel kötött norvég mintás pulóver volt rajta, amit anyám ajándékozott neki annak idején. Gyorsan elköszönt, és beállt a ruhatár előtt kanyargó sorba. Láttam, kiváltotta a fejszéjét és a kézfűrészt, aztán füttyűrészve eltűnt.

